הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לב

מָקוֹם (ט) [לו] (קיג) הַגָּרוֹן וְעַל מָקוֹם הַמֹּחַק אֲפִלּוּ אֲזָכָרָה. ח וְלֹא יִמְחֹק בְּעוֹדוֹ לַח, אֶלָּא יִיבָּשֵׁנוּ יָפָה, כִּי אָז יִגָּרֵר בְּקַל וְלֹא יִשָּׁאֵר לוֹ שׁוּם רֶשֶׁם: **כה** (קיד) ט כָּל אוֹת שֶׁהִיא כְּתוּבָה שֶׁלֹּא כְּתִקְנָהּ (קטו) וְאֵין צוֹרָתָהּ (ט) עֲלֵיהָ, כְּגוֹן נָגַע (קטז) רֶגֶל הָאָל״ף, אוֹ [לח] (לח) בְּגַג הָאָל״ף, אוֹ פְּנֵי הָאָל״ף בִּפְנִים בְּגַג שֶׁתַּחְתָּיהָ, אוֹ

ח הוֹר״י אַפְּנַנְדְּרִיא (הוֹר״ד בב״י שם).
ט הַגָּהוֹת מֵיְמוֹן פְּרָק א׳ (אות צ בצורת אות ק) וּפָרָק ב׳ (בדפוס קושטא), וּמַהֲרִי״ק בְּשֹׁרֶשׁ ס״ט, וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן מ״ח, וְהָרַ״י אַפְּנַנְדְּרִיא (הוֹר״ד בב״י ד״ה כתב בהגהות וכו׳ אם נדבקו).

בֵּאֵר הֵיטֵב

אוֹת, כְּגוֹן לְאַבּוֹתֶיךָ מָלֵא בְּוָי״ו, שֶׁאַחַר שֶׁיִּגְרֹר הַוָּי״ו יִמָּשֵׁךְ הַב׳ שֶׁלְּפָנֶיהָ בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה מְמֻלָּא הַחֵלֶק שֶׁל מְקוֹם הַגָּרוֹן, אֲבָל בְּצַדּ״י נִסְתַּפֵּק, כְּגוֹן ׳הוֹצֵיאַךְ׳ שֶׁכְּתָבוֹ בְּיוּ״ד אוֹ ׳מְצוֹת׳ מָלֵא בְּוָי״ו, וְאִם יִמְחֹק הַיּוּ״ד אוֹ הַוָּי״ו יוּכַל אַחַר כָּךְ לְהַמְשִׁיךְ חֵלֶק הַהֶתֵּחוֹן וְלֹא הָעֶלְיוֹן, אִי כְּשֵׁר אוֹ לֹא, וּמְסַיֵּם הַבַּיִת יוֹסֵף וּמִכָּל מָקוֹם כָּל שְׁנֵּרְאֵית כְּשִׁתֵּי תִּבּוֹת פְּסוּלָה. וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשׁ שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) דְּאִם בְּתִחִלַּת הַכְּתִיבָה מַמְשִׁיךְ רֶגֶל הַהֶתֵּחוֹן שֶׁל הַנּוּ״ן וְהַצַּדּ״י וְכוֹתֵב הָאוֹת הַסָּמוּךְ בְּתוֹכוֹ כָּזֶה **פְּנֵי אַרְעָא** מַמָּשׁ, דְּהַיְנוּ מֶמֶשׁ כְּתִיבָה אַחַת, דְּלֹא כְּהָרַ״ן ח (שו״ת מים עמוקים) חֵלֶק ב׳ סִימָן ע״ח. עַיֵּן בְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י, וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב״י). וְאִם כָּתַב תֵּבָה יְתֵרָה (מַחֲקָנָה) [יְמֹחֲקָנָּה], וְאִם יִהְיֶה חֵלֶק תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת דְּכַשֶּׁיִּגָּרְנָּה יִהְיֶה פְּרָשָׁה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פְּרָשָׁה, פְּסוּל, אֲבָל מֻתָּר לְמִשְׁךְ הַהֶ״א אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יֶהֱא רֶגֶל בְּסוֹפוֹ. מְגֵן אַבְרָהָם (שם). מָצָא וְיִ״וּ אוֹ יוּ״ד יְתֵרָה, יִגְרֹר אוֹתָהּ, וְיִצְבָּה קְצַת הָאוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ אוֹ שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ, שֶׁאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם שִׁנּוּי אוֹת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב״י). (עַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ס) בְּעִנְיָנִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם נֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) וְשו״ת רַדְבַּ״ז (סי׳ א׳ קנג)): **כד** (לו) הַגָּרוֹן. הַגָּרוֹן מִקְרֵי כְּשֶׁגָּרְרוּ יָבֵשׁ, וְהַמֹּחַק מִקְרֵי שֶׁמְּחָקוֹ לַח: **כה** (לז) עֲלֵיהָ. וּבְכָל הָנֵי אֲפִלּוּ תִּינוֹק יוֹכֵל לִקְרוֹתָם פָּסוּל: (לח) בְּגַג. דְּאִז צָרִיךְ לְגָרְרָהּ בָּלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סָעִיף י״ח:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשּׁוּם שֶׁתַּבַּת לַאֲבוֹתֶיךָ יִהְיֶה חָלוּק וְנִרְאֶה כְּשְׁתֵּי תִּבּוֹת וְשׁוּב לֹא יוֹעִיל מַה שֶּׁיִּמְשׁךְ אַחַר כָּךְ, כֵּיוָן שֶׁהִפְסִיל נִרְאֶה לְעַיִן כָּל יֵשׁ בְּתִקּוּן הַכְּתִיבָה וְתוֹסְפוֹת הַדָּיוֹ בְּהַמְשָׁכָה מִשּׁוּם כְּתִיבָה שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַבַּאֵר הֵיטֵב וְאִם יִהְיֶה (חָלוּק) [חָלַק], יֵשׁ קְצָוִר בְּהַבְּתְּקַת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּנְתָה דְּהֵיכִי שֶׁצָּרִיךְ לִגְרֹר תֵּבָה יְתֵרָה, אָז אִם כְּשֶׁיִּגְרֹר יִהְיֶה חֵלֶק תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת וְיִפָּסְלוּ הַתְּפִלִּין, וּכְדִי שֶׁלֹּא לְפָסְלָם, אִם בְּסִיּוּם הַתֵּבָה שֶׁלְּפָנֶיהָ יֵשׁ שָׁם הַ״א אוֹ קו״ף יִמָּשֵׁךְ הַגַּג שֶׁל הַהֶ״א אוֹ הַקּו״ף, וְאַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי הַהַמְשָׁכָה [לא] יִהְיֶה הָרֶגֶל שֶׁל הַהֶ״א אוֹ הַקּו״ף בְּסוֹפָהּ, אֵין קְפִידָא בְּדַיְּעֵבַד, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁהֶחְבִּוּ בְּשֵׁם הַדִּבּוּר שְׁמוּאֵל, לְכָאוֹרָה גַּם בָּזֶה הָיָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ קְדֶם שֶׁיִּגְרֹר, וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ לְמַעְלָה מִן הַתֵּבָה הַמְיֻחֶדֶת בְּעוֹד הַתֵּבָה כְּתִיבָה וְזֶה קָלְקוּל הָאוֹת הוּא. וְאִפְשָׁר שֶׁבָּזֶה שֶׁאֵין הַפְּסוּל רַק מִשּׁוּם חֵלֶק תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אַחַר כָּךְ וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לִגְרֹר תְּחִלָּה שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת מִן הַתֵּבָה הַמְיֻחֶדֶת וּלְהַמְשִׁיךְ הַהֶ״א, וְאַחַר כָּךְ יִגְרֹר הַשְּׁאָר, וְאִם כֵּן לֹא הָיָה כָּאן פְּסוּל מֵעוֹלָם כְּלָל. וְעַיֵּן בְּשו״ת (מ״ב) [נוֹדָע בִּיהוּדָה] (יו״ד מהדו״ק סי׳ עד) שֶׁרָצָה לִלְמֹד לְעִנְיַן נוּנִי״ן הַמְנֻזָּרִין מֵהָא דְּנִמְצָא תִּבּוֹת כְּפוּלוֹת בְּתְפִלִּין, וּמַה שֶּׁכָּתַב עָלָיו בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ה׳ בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם (ס״ח) דְּבִתְפִלִּין אֵי הָוֵי שְׁלֹא כְּסִדְרָן מִירֵי, אֲבָל וַדַּאי מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְמֹחֹק וּלְהַסִּיר הַתֵּבָה הַמְיֻחֶדֶת מִשָּׁם, עַיֵּן שָׁם: **כד** [לו] הַגָּרוֹן. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן קנ״ד שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין לְתֹלוֹת תֵּבָה אַחַת בֵּין הַשִּׁיטִין (הוֹר״ד בב״י שם).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הָאוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ שְׁתִּמָּלֵא מְקוֹמָהּ, כְּגוֹן (קיג) ׳לְאַבֹתֶיךָ׳ שֶׁכָּתַב מָלֵא וְי״וּ אַחַר הַבֵּי״ת, יְגָרְרֶנָּה וְיִמְשֹׁךְ הַבֵּי״ת שֶׁלְּפָנֶיהָ שְׁתִּמָּלֵא מְקוֹמָהּ, וְכֵן אִם הַתִּקּוּן תָּלוּי בְּכָ״ף אוֹ דָּל״ת אוֹ רֵי״שׁ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָן מֵעַט לְמַלֵּא מְקוֹם אוֹת הַיְתֵרָה שֶׁנִּגְרְרָה. אֲבָל אִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָן הֵן אַחַר הָאוֹת הַיְתֵרָה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָן לַאֲחוֹרֵיהֶן עַד שֶׁיִּגְרֹר מֵהֶם תְּחִלָּה, כְּגוֹן ׳שֹׁאֵר׳ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, שֶׁכְּתָבָהּ מָלֵא וְיִ״וּ אַחַר הָאָל״ף, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְשֹׁךְ הָרֵי״שׁ לַאֲחֹרֶיהָ עַד שֶׁיִּגְרֹר רַגְלָהּ תְּחִלָּה וְנִמְצָא שֶׁבְּטֵל צוּרָתָהּ, וּכְשֶׁמְּחַקָּנָהּ אַחַר כָּךְ נִמְצָא כּוֹתֵב שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, וְאֵין תַּקָּנָה אֶלָּא אִם כֵּן יָכוֹל לְמַלֹּאת מְקוֹמוֹ עַל יְדֵי (קיד) שֶׁיַּעֲבֶה קְצַת הָאוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ וְשֶׁלְּאַחֲרֶיהָ שֶׁאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם שִׁנּוּי הָאוֹת, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיכָן הַרְבֵּה מִבְּלִי שֶׁיִּגְרַע מֵהֶם כְּלוּם. אַךְ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק (קטו) בְּ׳מְצֹאת׳ הָרִאשׁוֹן שֶׁדַּיְנוּ לְהִיוֹת חָסֵר, וּכְתָבוֹ מָלֵא, וּמָחַק אַחַר כָּךְ הַוָּי״וּ, אִם מוֹעִיל אֲרִיכַת הַצַּדּ״י כְּמַשֶּׁה אַחַר כָּךְ אוֹ דַּיְלְמָא כָּל עוֹד שֶׁאֵינוֹ מַאֲרִיךְ הָאוֹת לְמַעְלָה נֶחְשָׁב כִּשְׁנֵי תִּבּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁסְּמָכָהּ מִלְּמַטָּה. וְכֵן ׳נִתַּן׳ שֶׁמִּשְׁפָּטוֹ לִהְיוֹת חָסֵר, וְכֵן ׳הוֹצֵאַךְ׳, אִם כָּתְבוֹ מָלֵא בְּיוּ״ד בֵּין צַדִּי״ק לְאָל״ף, בְּכָל אֵלּוּ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן בְּהַאֲרִיךְ הָאוֹת שֶׁלְּפָנֶיו לְמַטָּה. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל שְׁנִרְאֶה כְּשְׁתֵּי תִּבּוֹת פְּסוּלָה. אֲבָל אִם בְּתִחִלַּת הַכְּתִיבָה מַמְשִׁיךְ (קטז) רֶגֶל הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַנּוּ״ן וְהַצַּדּ״י וְכוֹתֵב הָאוֹת הַסָּמוּכָה לְתוֹכָהּ, כְּגוֹן ׳פְּנֵי׳ אוֹ ׳אַרְצִי׳, כָּשֵׁר, כֵּיוָן דִּבְתַחֲבָה אַחַת נִכְתְּבוּ. וּמִכָּל מָקוֹם לְכָתְחִלָּה אֵין נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהַבְלִיעַ אוֹת בְּתוֹךְ אוֹת, א) כִּי יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה: **כד** (קיג) הַגָּרוֹן. הַגָּרוֹן מִקְרֵי כְּשֶׁגָּרְרוּ מִשָּׁתַיִם, וְהַמֹּחַק מִקְרֵי כְּשֶׁמְּחָקוֹ לַח. וּמַה שֶּׁכָּתַב ׳וּלְא יִמְחֹק׳, עֲצָה טוֹבָה קָא מַשְׁמַע לָן. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק לד) שֶׁכָּתַב דְּאִם יִשָּׁאֵר שׁוּם רֶשֶׁם דְּיוֹ, אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד יֵשׁ חֶשְׁשׁ בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ תֵּבָה בְּעָלְמָא דְּלֹא אֶזְכָּרָה אָסוּר לִכְתֹּב עַל מָקוֹם זֶה: **כה** (קיד) כָּל אוֹת וְכוּ׳. סָעִיף זֶה יְבֹאַר בּוֹ דִּין שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, וְעִנְיָנִיו אֲרֻכִּין וְאָכְלל בְּקְצָרָה. בְּדִין זֶה יֵשׁ בּוֹ שִׁלְשָׁה פְּרָטִים: [א] אִם יֵשׁ קְלְקוּל בְּאֵיזֶה אוֹת, בֵּין שֶׁנַּעֲשָׂה זֶה בְּעֵת הַכְּתִיבָה אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לְאַחַר הַכְּתִיבָה [פְּרִי מְגַדִּים בְּפָתִיחָה (סוף הסימן ד״ה כללא דמילתא)], אִם נִרְאֶה לְעַיִן כָּל שֶׁאֵין צוּרָתוֹ עָלָיו, כְּגוֹן יוּ״ד שֶׁחָסַר לוֹ רַגְלוֹ הַיְמָנִי אוֹ שִׁי״ן שֶׁחָסַר לוֹ צוּרָתוֹ עָלָיו, כְּגוֹן יוּ״ד שֶׁחָסַר לוֹ רַגְלוֹ הַיְמָנִי אוֹ שִׁי״ן שֶׁחָסַר לוֹ זֶה אֵין תְּמוּנָתוֹ עָלָיו, אֲפִלּוּ אֵין נִדְמֶה מִשּׁוּם זֶה לְאוֹת אַחֵר, וְכָתַב לְפָנָיו, לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ שׁוּם תִּקּוּן, וַאֲפִלּוּ אִם אֵרַע שֶׁהַתִּינוֹק קָרָאוֹ לְאוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי פָּסוּל מִשּׁוּם שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וְכָל שֶׁכֵּן אִם עַל יְדֵי קְלְקוּלוֹ וְחִסָּרוֹנוֹ נִדְמֶה לְאוֹת אַחֵר, כְּגוֹן דָּל״ת דּוֹמֶה לְרֵי״שׁ, אוֹ בֵּי״ת דּוֹמֶה לְכָ״ף, אוֹ חֵי״ת שֶׁבָּרְגָל שְׁמֹאלוֹ יֵשׁ הָפְסֵק בֵּין הָרֶגֶל לְהַגַּג וְנִרְאֶה כְּהַ״א, אוֹ צַדִּי״ק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הָפְסֵק בְּמָקוֹם נְגִיעַת הַיּוּ״ד לַעֲצָמוּתוֹ וְנִרְאֶה לְעַיִן כָּל כְּיוּ״ד וְנוּ״ן, וְכָל כְּהָאי גַּוְנָא, שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל הַתִּינוֹק וְלֹא מְהַנֵּי לֵיהּ תִּקּוּן. [ב] אִם עַל יְדֵי קְלְקוּלוֹ וְחִסָּרוֹנוֹ לֹא נִפְסַד מִצּוּרָתוֹ לְגַמְרֵי, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ הָפְסֵק דַּק (קיז) בְּאֶיזֶה אוֹת בְּאֶמְצָעוֹ וַעֲדַיִן עִקַּר צוּרָתוֹ עָלָיו, אוֹ כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיוּ הַיּוּדּ״י״ן שֶׁעַל הָאַלְפֵּי״ן וְהַשִּׁינִי״ן וְרֶגְלֵי הַתָּוִי״ן נוֹגְעִים בְּגוּף הָאוֹת, אִם תִּינוֹק דְּלֹא חַכִּים וְלֹא טָפֵשׁ מַכִּירָם, אַף דְּלֹא מִתְכַּשֵּׁר הָאוֹת עַל יְדֵי זֶה מִשּׁוּם דְּאֵין צוּרָתוֹ עָלָיו בִּשְׁלֵמוּת, עַל כָּל פָּנִים מְהַנֵּי זֶה דְּנִשְׁאַר עָלָיו עִקַּר צוּרָתוֹ לְעִנְיַן שֶׁיְּהֵא מַתָּר לְתַקְּנוֹ וְלֹא יִקָּרֵא שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. [ג] וְיֵשׁ עוֹד אֹפֶן שְׁלִישִׁי, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר צוּרָתוֹ יֵשׁ עָלָיו וְתִינוֹק קוֹרְאוֹ לְאוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ שׁוּם תִּקּוּן. כְּגוֹן אוֹת שְׁנִפְסַל בְּאֵיזֶה דָּבָר, (קיח) שֶׁתִּקּוּנוֹ הוּא לִגְרֹר מִקְצָתוֹ וּלְכָתְבוֹ מֻחְדָּשׁ [כְּגוֹן רֶגֶל הַהֶ״א וְהַקּו״ף שֶׁנִּגְעוּ לְמַעְלָה אֲפִלּוּ נְגִיעָה דַּקָּה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, שֶׁתִּקּוּנוֹ הוּא לִגְרֹר כָּל הָרֶגֶל וּלְכָתְבוֹ מֻחְדָּשׁ, דְּלֹא מְהַנֵּי לֵיהּ הַפְרָדָה בְּעָלְמָא מִשּׁוּם חַק תּוֹלוֹת, וְכֵן נָגַע רֶגֶל הָאָל״ף בְּגַג הָאָל״ף וּכְהָאי גַּוְנָא, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף י״ח], וַאֲרַע שֶׁקָּדַם תִּקּוּנוֹ כְּתַב לְפָנָיו, בָּזֶה לֹא יְצַיֵּר שׁוּם תִּקּוּן דְּהָא צָרִיךְ לִגְרֹר כָּל מַה שֶּׁנִּכְתַּב בְּפָסוּל, וְאִם כֵּן מַה שֶּׁמְּחַקָּנָה אַחַר כָּךְ הֲוֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וְעַתָּה נַתְחִיל לְכָאֵר בְּעָזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַסָּעִיף: **כל אות שהיא כתובה וכו׳**, וְהוּא הַדִּין אִם נִתְקַלְקְלָה (קיט) אַחַר כָּךְ: (קטו) **ואין צורתה עליה.** פֵּרוּשׁ, שֶׁנִּרְאֶה לְעַיִן כָּל שֶׁאֵין צוּרָתָהּ עָלֶיהָ כְּלָל. וְאַף דִּבְנָגְעָה רֶגֶל הָאָל״ף בְּגַג הָאָל״ף אוֹ פְּנֵי הָאָל״ף בְּגַגּוֹ אוֹ רֶגֶל הַ״א וְקו״ף הַנּוֹגְעִין לְמַעְלָה, נִכָּר עָלָיו עַדַיִן עִקַּר צוּרַת הָאוֹת וְתִינוֹק יִקְרָאֶהוּ לְאוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁפְּסוּל זֶה אֵין תִּקּוּנוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי גְּרִירַת כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּפָסוּל, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף י״ח, מִמֵּילָא נִתְבַּטֵּל צוּרָתוֹ לְגַמְרֵי, וְאִם יְתַקְּנֶנּוּ אַחַר כָּךְ הֲוֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן: (קטז) **רֶגֶל הָאָל״ף.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קיג) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״י וכו׳ וכשכא): (קיד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) בְּשֵׁם הָרַדְבַּ״ז (סי׳ א׳ קנג): (קטו) בֵּית יוֹסֵף (שם): (קטז) פְּרִי מְגַדִּים (שם): **כה** (קיז) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״י וכו׳ וכשכא): (קיח) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וס״ש ואם נדבקו) אַבְרָהָם (ס״ק לח): (קיט) פְּרִי מְגַדִּים בְּפָתִיחָה (סוף הסימן ד״ה כללא דמילתא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו״ע הרב (סל״ו) כתב דכשר, ובלבד שלא ימשוך יותר מדאי, ואם המשיך יותר מדאי כדי למלאות השיטה יש להסתפק אם כשר, ויש להראות לתינוק כמו שעושין בכל אות שיש בו ספק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שֶׁהָיָה רֶגֶל הַה״א אוֹ רֶגֶל הַקּוֹ״ף (קיז) נוֹגְעִים, אוֹ שֶׁהָיְתָה * אוֹת אַחַת חֲלוּקָה לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן (קיח) צַד״י שֶׁכָּתַב (לט) יוֹ״ד נוּ״ן, אוֹ שִׁי״ן שֶׁכָּתְבָה (קיט) עַי״ן יוֹ״ד, (קכ) אוֹ חֵי״ת שְׁנֵי זַיְנִי״ן, וְאַחַר שֶׁכָּתַב לְפָנָיו חָזַר וְתִקְּנָם, הֲרֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן וּפְסוּלִין. אֲבָל לְהַפְרִיד הָאוֹתִיּוֹת הַדְּבוּקוֹת אַחַר שֶׁכָּתַב לִפְנֵיהֶם שַׁפִּיר דָּמֵי, דְּכַיְנָן שֶׁהָאוֹת צוּרְתָהּ עָלֶיהָ, כְּשֶׁמַּפְרִידָהּ מַחֲבָרְתָהּ לֹא הָוֵי כְּכוֹתֵב. וְהוּא הַדִּין שֶׁאִם לֹא הָיוּ מְקָצָת (קכא) יוֹדֵי״ן שֶׁעַל הָאַלְפֵי״ן וְהַשִּׁינִי״ן וְהָעַיְנִי״ן וְרַגְלֵי הַתָּוִי״ן נוֹגְעִים בְּגוּף הָאוֹת, (קכב) וְתִינוֹק דְּלֹא חָכִים וְלֹא טָפֵשׁ

בַּאוּר הַלָּכָה

אֶחָד שֶׁכָּתַב הַשְּׁמָרוּ הַשְּׁמָרוּ שְׁתֵּי פְּעָמִים, וְחָסַךְ וָא״ו רִאשׁוֹנָה וְהַשְּׁמָר שֵׁנִי, וּמָשַׁךְ הָרֵי״ש עַד וָא״ו שְׁנִיָּה, וְהִכְשִׁיר זֶה, עַיֵּן שָׁם. וּלְרַעַת הַפְּרִי מְגַדִּים הַנַּ״ל גַּם לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְכָתַב שָׁם עוֹד דַּאֲפִלּוּ הָיָה תֵּבָה שְׁנִיָּה תֵּבָה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ מְעַנְיֵן תְּפִלִּין כְּלָל וּבְהּ״א וְא״ו לְכַסּוֹף וְגָרַר כֻּלָּ״ל, נַמִּי כָּשֵׁר, דְּמֵה בְּכָךְ. וְאַף דִּנְסָפֵל תְּחִלָּה שְׁנִיָּא״ו מֵרַחֵק הַרְבֵּה, לַאֲבוּתֵיךְ נַמִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן וּמָשַׁךְ הַב׳ נִרְאֶה כְּשֶׁתֵּי תֵּבוֹת. וְלִי צָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה, דְּהֵלָא בְּעֵינָן שֶׁיִּכְתֹּב לִשְׁמָן דְּהַיְינוּ לְשֵׁם קְדֻשַּׁת תְּפִלִּין, וּלְעִיכּוּבָא הוּא אַף בְּדִיעֲבַד, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י״ט, וְאַף אִם תִּמְצֵי לוֹמַר דִּכְנֵן בָּזֶה הַתֵּבָה לִשְׁמָן,

מִי יֹאמַר דִּמְהַנֵּי בָּזֶה אַחֲרֵי דְּאֵין הַתֵּבָה הַזֹּאת מְעַנְיֵן תְּפִלִּין כְּלָל, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

כה * אוֹת אַחַת וְכוּ׳. רְאֵיתִי לְאֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁפּוֹסְלִין בָּזֶה אִם נִמְצָא הַפְסֵק דִּיקָּה מִן הַדִּיקָּה שֶׁאֵינָהּ נִכֶּרֶת עַד שֶׁיִּסְתַּכֵּל בָּהּ הֵיטֵב, וּמִקּוֹרָם הוּא מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (פתיחה סוף הסימן ד״ה וכן) **בְּמֵה דְּכָתַב דְּכְכָל זֶה לֹא מְהַנֵּי תִּקּוּן אֲפִלּוּ אִם אֵין נִכָּר פְּרִידָתָן לְהַדְיָא, וְעַיֵּן גַּם כֵּן שָׁם בְּאוֹת ל״ו. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה שְׁמִּדִּינָא אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְאַבְרַר זֶה בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה רְאָיוֹת. וְהוּא, א׳ מִדִּבְרֵי הָרַ״י אִסְכְּנְדְּרָנִי שְׁמְקוֹר דִּין זֶה נוֹטֵעַ מִמֶּנּוּ, שָׁנָה לְשׁוֹנוֹ בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בהגהות וכו׳ אם), אִם כָּתַב בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת אוֹת אַחַת חֲלוּקָה לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן צַד״י שֶׁכָּתְבָה יוֹ״ד נוּ״ן וְכוּ׳, וְכֵן כָּתַב הָרא״ש (הל׳ ס״ת סי׳ יב) עַל הַ״א וְקוֹ״ף שֶׁדִּבְּקוּ בִּתְפִלִּין שֶׁאֵין לָהֶם תִּקָּנָה בְּתִקּוּן וְכוּ׳. וְעַיֵּן בְּמֶגֶן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ל״ו שֶׁכָּתַב דִּבְכָל הֲנֵי אֲפִלּוּ הַתִּינוֹק יָכוֹל לְקָרוֹתוֹ פָּסוּל, כֵּיוָן שֶׁנִּרְאֶה כִּשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים שָׁם, וְלִדְבָרָיו מְיֻרָּי הָרַ״י אִסְכְּנְדְּרָנִי וְהַמֶּגֶן אַבְרָהָם אַף דְּאֵין נִכָּר לְהַדְיָא פְּרִידָתָן. וְהִנֵּה מִלְּבַד שֶׁהוּא דְּחַק גָּדוֹל בִּדְבָרֵי הַמֶּגֶן אַבְרָהָם כְּמוֹ שֶׁאֲבָרֵר לְכַסּוֹף, יִקָּשֶׁה קְשָׁיָא עֲצוּמָה לְפִי זֶה בִּדְבָרֵי הָרַ״י אִסְכְּנְדְּרָנִי, דְּאִם כֵּן מֶה רְאָיָה מְיֻרָּתִי לָזֶה מִיקּוֹ״ף, דְּהָא עַל כָּרְחֵךְ טַעַם הַקּוֹ״ף דְּלֹא מְהַנֵּי תִּקּוּן וּכְשֶׁאָר אוֹתִיּוֹת שֶׁאֵינָם נוֹגְעִין שֶׁלֹּא הִפְסִידוּ עִקַּר צוּרָתָן מֵהֲנֵי תִּקּוּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״י אִסְכְּנְדְּרָנִי בְּצַעֲמוֹ, עַל כָּרְחֵךְ הַטַּעַם הוּא עַל יְדֵי מִחִיקָה וְעַל כֵּן יִתְבַּשֵּׁל עִקַּר צוּרָתוֹ לְעֵין הַכֹּל, אִם כֵּן אֵין רְאָיָה מִזֶּה לְצַדְּ״י שֶׁכָּתְבָה יוֹ״ד נוּ״ן וְלֹא הָיְתָה נִכָּר פְּרִידָתוֹ לְהַדְיָא עַד שֶׁיִּסְתַּכֵּל בָּהֶן הֵיטֵב וְתִינוֹק קָרֵאהּ לְאוֹת. וְאַף דְּיָכוֹל לְדַחוֹק וּלְחַלֵּק דִּשְׁאנֵי צַדְּ״י מִיּוֹ״ד וְשִׁי״ן שֶׁאֵינָם נוֹגְעִין, מִשּׁוּם דִּבְעֶצֶם הֵם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת כָּל זְמַן שֶׁלֹּא חִבְּרָן בְּיַחַד עַל כֵּן יִקָּרֵא זֶה כְּשֶׁאָר אוֹת שֶׁהִפְסִיד עִקַּר צוּרָתוֹ, עַל כָּל פָּנִים אֵין רְאָיָה לָזֶה מִקּוֹ״ף, וְכָל שֶׁכֵּן דְּקַל וְחֹמֶר לֵיכָא. אֶלָּא דַּדְאֵי דְּכַוָּנַת הָרַ״י אִסְכְּנְדְּרָנִי לְפָסְלוֹ הוּא דְּוַקָּא כְּשֶׁחִלְּקוֹ עַד שֶׁנִּפְרָאֶה לְעֵין כְּשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, עַל כֵּן מֵיְירֵי רְאִיָּה מִקּוֹ״ף, שְׁבְּצַעַת הַכְּתִיבָה לֹא נִדְמָה לְאוֹת אַחֶרֶת עַל יְדֵי דִּבּוּק, וְגַם בְּצַעַת הַתִּקּוּן שֶׁצָּרִיךְ לְמָחְקוֹ מִתְּחִלָּה עַד שֶׁיִּתְבַּשֵּׁל צוּרָתוֹ גַּם כֵּן לֹא תִּדָּמֶה עַל יְדֵי זֶה לְאוֹת אַחֶרֶת, וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסוּל לְהַתֵּפִלִּין, וְכָל שֶׁכֵּן בְּצַדְּ״י שֶׁכָּתַב יוֹ״ד נוּ״ן וְהוּא נִרְאֶה לְעֵין הַכֹּל כִּשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, שֶׁבְּוַדַּאי אֵין לָהֶם עֲדַיִן שׁוּם תְּמוּנָה שֶׁל צַדְּ״י, שֶׁאֵין יָכוֹל לְחַבְּרָן אַחַר כָּךְ. וּבָזֶה מְיֻרֵּי גַּם כֵּן הַמֶּגֶן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב דְּלֹא מְהַנֵּי קְרִיאַת הַתִּינוֹק בָּזֶה, הַיְינוּ כֵּיוָן שֶׁנִּרְאֶה לְעֵין הַכֹּל כִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אִם כֵּן הַפְסֵד הַצַּדְּ״י עִקַּר צוּרָתוֹ וְהֵוֵי כְּאָלֶ״ף שֶׁחָסַר לוֹ יוֹ״ד אֶחָד, אֲבָל אִם אֵין נִכָּר פְּרִידָתוֹ עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ הֵיטֵב, מַהַר לְתַקְּנָהּ, וְצַדַּיְין עִקַּר צוּרָתוֹ עָלָיו וְהַתִּינוֹק יִקָּרֵאנּוּ לְאוֹת, וְהֵוֵי כְּמוֹ יוֹ״ד וְשִׁי״ן שֶׁאֵין נוֹגְעִין דְּמִקְּרֵי אוֹתִיּוֹת, וְכֵן מְיֻרֵּי גַּם כֵּן לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב כָּל הֲנֵי אֲפִלּוּ אִם הַתִּינוֹק מְיֻשָּׁב בְּכָל שֶׁהוּא כְּשֶׁנִּרְאֶה כִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, הַיְינוּ כֵּיוָן שֶׁנִּרְאֶה לְעֵין הַכֹּל כִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אֲבָל אִם הָיָה נִכָּר פְּרִידָתוֹ לְהַדְיָא אֲפִלּוּ אִם הַתִּינוֹק קָרֵאהּ לְאוֹת, וְכֵן מְיֻרֵּי לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב אִם אֵין לָהֶם תִּקָּנָה בְּתִקּוּן וְכוּ׳, וְכֵן מְיֻרֵּי לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב אִם לֹא עָשָׂה לְהַיּוֹ״ד רֶגֶל שְׁמָאלִי, אַף דְּאִם יִשָּׁאֵר כָּךְ פָּסוּל, דְּאֵינָנּוּ יוֹ״ד כָּרְאוּי לְפִי דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ל״ו (משנת סופרים צורות אות י), מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּיֵשׁ לָהּ עִקַּר צוּרָתָהּ, דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא עִקָּץ שָׁם יוֹ״ד עָלֶיהָ, לָכֵן יָכוֹל לְתַקְּנָהּ וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם שֶׁלֹּא בְּסִדְרָן: (קיט) עַי״ן יוֹ״ד. וְהוּא הַדִּין מֵ״ם (קכג) פְּתוּחָה שֶׁכָּתְבוּ כ״ף וְיו״ו בְּלִי מְשִׁיכַת הַתָּג שֶׁבֵּינֵיהֶם: (קכ) אוֹ חֵי״ת שְׁנֵי זַיְנִי״ן. אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה חוּטְרָא עַל גַּבֵּיהֶן, רַק שֶׁאֵין נוֹגְעִים זֶה לָזֶה לְמַעְלָה (קכד) וְנִכָּר לְהַדְיָא פְּרִידָתָן, הֲרֵי זוֹ הִפְסִידָה עִקַּר צוּרָתָהּ שֶׁנִּרְאֶה כִּשְׁנֵי זַיְנִי״ן: (קכא) יוֹדֵי״ן שֶׁעַל הָאַלְפֵי״ן. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה הַפְסֵק בְּאֵיזֶה אוֹת בְּאֶמְצָעוֹ [פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם בַּפְּתִיחָה (סוף הסימן ד״ה וכן)]: (קכב) וְתִינוֹק וְכוּ׳. פָּרוּשׁ, לָכֵן אֲפִלּוּ אִם פְּרִידָתָן נָכָר לְהַדְיָא [וְדַהֵיְנוּ תַּכְלָא וּמִיד כְּשֶׁרָאָה אוֹתָן], יָכוֹל לְתַקְּנָם, דַּהֲרֵי לֹא הִפְסִיד עֲדַיִן הָאוֹת עִקַּר צוּרָתָהּ, מִדְּקָרֵאהּ הַתִּינוֹק לְאוֹת [כַּן כָּתַב הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, וְדִלְא כְּפְרִי מְגַדִּים (שם ד״ה גם מצאתי) שֶׁהַחְמִיר בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד״ה מכירם)].

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהוּא הַדִּין כָּל הֲנֵי דְּכָתַב רַמ״א בְּהַגָּ״ה סוֹף סָעִיף י״ח הַנַּ״ל: **נוֹגְעִים.** אֲפִלּוּ (קכ) נְגִיעָה דַּקָּה כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה: (קיח) **צַדְּ״י שֶׁכָּתַב.** פָּרוּשׁ, (קכל) שֶׁחִלֵּק הַיּוֹ״ד מֵהַנּוּ״ן כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּרְאֶה כִּשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, וְכֵן בְּכָל אֵינָךְ. לָכֵן אֲפִלּוּ אִם אֵרַע דְּתִינוֹק קָרָאוֹ כְּהִלְכָתוֹ, אֵין יָכוֹל לְתַקְּנָן אַחַר כָּךְ, שֶׁכֵּיוָן שֶׁעֵינֵינוּ רוֹאוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן צוּרַת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, אִם כֵּן כְּשֶׁמְּתַקְּנָם אַחַר כָּךְ הֲרֵי זֶה כְּתִיבָה מֻחְדָּשׁ וְשֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וְהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ אִם אֵין לָהֶם צוּרַת אוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, רַק שֶׁנִּרְאֶה לְעֵין הַכֹּל שֶׁאֵין לָהּ עִקַּר צוּרָתָהּ, (קכג) כְּגוֹן יוֹ״ד נוּ״ן וְכוּ׳, אֵין יָכוֹל לְתַקְּנָם אַחַר כָּךְ. אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה לְהַיּוֹ״ד רֶגֶל שְׂמָאלִי, אַף דְּאִם יִשָּׁאֵר כָּךְ פָּסוּל, דְּאֵינָנּוּ יוֹ״ד כָּרְאוּי לְפִי דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ל״ו (משנת סופרים צורות אות י), מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּיֵשׁ לָהּ עִקַּר צוּרָתָהּ, דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא עִקָּץ שָׁם יוֹ״ד עָלֶיהָ, לָכֵן יָכוֹל לְתַקְּנָהּ וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם שֶׁלֹּא בְּסִדְרָן: (קיט) **עַי״ן יוֹ״ד.** וְהוּא הַדִּין מֵ״ם (קכג) פְּתוּחָה שֶׁכָּתְבוּ כ״ף וְיו״ו בְּלִי מְשִׁיכַת הַתָּג שֶׁבֵּינֵיהֶם: (קכ) **אוֹ חֵי״ת שְׁנֵי זַיְנִי״ן.** אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה חוּטְרָא עַל גַּבֵּיהֶן, רַק שֶׁאֵין נוֹגְעִים זֶה לָזֶה לְמַעְלָה (קכד) וְנִכָּר לְהַדְיָא פְּרִידָתָן, הֲרֵי זוֹ הִפְסִידָה עִקַּר צוּרָתָהּ שֶׁנִּרְאֶה כִּשְׁנֵי זַיְנִי״ן: (קכא) **יוֹדֵי״ן שֶׁעַל הָאַלְפֵי״ן.** וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה הַפְסֵק בְּאֵיזֶה אוֹת בְּאֶמְצָעוֹ [פְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם בַּפְּתִיחָה (סוף הסימן ד״ה וכן)]: (קכב) **וְתִינוֹק וְכוּ׳.** פָּרוּשׁ, לָכֵן אֲפִלּוּ אִם פְּרִידָתָן נָכָר לְהַדְיָא [וְדַהֵיְנוּ תַּכְלָא וּמִיד כְּשֶׁרָאָה אוֹתָן], יָכוֹל לְתַקְּנָם, דַּהֲרֵי לֹא הִפְסִיד עֲדַיִן הָאוֹת עִקַּר צוּרָתָהּ, מִדְּקָרֵאהּ הַתִּינוֹק לְאוֹת [כַּן כָּתַב הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, וְדִלְא כְּפְרִי מְגַדִּים (שם ד״ה גם מצאתי) שֶׁהַחְמִיר בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד״ה מכירם)].

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קכ) בַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן צ״ה (כשעה״צ): **(קכא)** עַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד״ה אות): **(קכב)** מֶגֶן אַבְרָהָם (ס״ק לה): **(קכג)** אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק מא): **(קכד)** בַּאֲרוּ בְּבַאוּר הֲלָכָה (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

* מַכִּירָם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לִפְנֵיהֶם יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְחַקְּנָם, דְּכֵינָן דְּצוּרַת הָאוֹת הָיְתָה נִכָּרֶת, לֵיכָּא מְשׁוּם כָּתְבָן שָׁלֹא כְּסִדְרָן. (קכג) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּהוּא הַדִּין אִם חוֹטְרָא (מ) דְּחֵי"ת לְמַעְלָה אֵין נוֹגְעִין זֶה לָזֶה אַף אֵין נִכָּר (קכד) לְהָדְיָא פְּרִידָתָן, אַף עַל פִּי שֶׁהַתִּינוֹק קוֹרֵא שְׁנֵי זַיְנִי"ן, (קכה) מַתְּר לְהַדְבִּיקָם: כו * 'אִם אוֹתִיּוֹת שָׁל שָׁם (קכו) דְּבוּקוֹת, (מ) יָכוֹל (קכז) לְהַפְרִידָם: כז [א]אוֹתִיּוֹת וְתֵבוֹת (מג) [מב] (קכח) שֶׁנִּמְחֲקוּ קְצָת, אִם רְשׁוּמָן נִכָּר כָּל כָּךְ

[ו] מְרִדְכִי בְּשֵׁם רי"ו (הלכות קטנות דף יד סוד ב) וְהָרא"ש בְּתְשׁוּבָה (כלל ג סי' יז).

[א] תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' מח).

בְּאֵר הֵיטֵב

(מ) דְּחֵי"ת. תְּפִלִּין שְׁחִי"ת שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ ד' וְד' כָּזֶה דד אוֹ אַפְכָּא כָּזֶה זד אֵין לְפָסְלָם, וְיִגְרֹר מִן הַדַּ' עַד שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ ז', וְלֹא הָרֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סִימָן ל"ו סָעִיף קָטָן ג', וְכֵן כָּתַבְתִּי בְּתְשׁוּבָה עַל תְּפִלִּין שֶׁנִּמְצְאוּ מִלַּת בְּנֵיכֶם בְּשָׁנֵי כְּפִין כָּזֶה בניככם, דְּיִגְרֹר כ"ף הַשְּׁנִיָּה מִכֹּל וָכֹל, וְאַרִיךְ כָּף רִאשׁוֹנָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ סָמוּךְ לַמֵּ"ם, אֲבָל לֹא יִגְרֹר הַמֵּ"ם וְיַעֲשֶׂה מִן הַכ"ף הַשְּׁנִיָּה מ"ם, דְּהָרֵי שָׁלֹא כְּסִדְרָן. שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּהַגָּהַת הַטּוּר (ס"ק ה"ח), וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת דַּרְכֵי נֹעַם סִימָן א' וּבַצְּבוֹדַת הַגַּרְשֻׁנִי סִימָן פ"ב. אִם עָשָׂה חֵי"ת כְּדַעַת רַש"י כָּזֶה ח כְּשָׁרָה, וַאֲפִלּוּ הָאֲרִיךְ בָּהּ בְּסוֹף שִׁיטָה עַד שֶׁאִינָהּ מַרְבַּעַת, מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה רֶגֶל הַנּוֹ"ן פְּשׁוּטָה דְּבוּק לְגַבֵּהּ שֶׁל ה"א הַמְכֻנֶּנֶת תְּחִתֶּיהָ, וְהָיְתָה הַה"א מַעֲקֹר שָׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא, יֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחַק עַל יְדֵי גְּרִירַת קְצָת רֶגֶל הַנּוֹ"ן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּע הַסַּכִּין בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה אַחֲרוֹנָה הַמְרַבַּעַת אוֹת הַנּוֹ"ן עִם הַה"א הַקְּרוֹשָׁה. שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק יג):

כז [מב] שֶׁנִּמְחֲקוּ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְתַשְׁבֵּ"ץ חֵלֶק א' סִימָן (קכ"ו) [קכ"ז] וְחֵלֶק ג' סִימָן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲבָל אִם אֵין פְּרִידָתָן נִכָּר לְהָדְיָא עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ, אֵין צָרִיךְ לְהַרְאוֹת לְהַתִּינוֹק. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵרַע שֶׁהָרְאָה לְהַתִּינוֹק וְלֹא קָרָא לוֹ אוֹת, הוֹלְכִין אַחֲרָיו לְהַחְמִיר וְאֵין יָכוֹל לְתַקֵּן [כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (שם ד"ה ובענין זה)]: (קכג) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר. אֵין כָּאן מַחְלֹקֶת (קכה) רַק חִדּוּשׁ דִּין: (קכד) לְהָדְיָא. דְּאִם הָיָה נִכָּר לְהָדְיָא, הָרֵי זוֹ הִפְסִידָה עִקַּר צוּרָתָהּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ק"כ: (קכה) מַתְּר לְהַדְבִּיקָם. דְּאֵין הַתִּינוֹק מַרְגִּישׁ בְּזֶה, דַּאֲפִלּוּ הַמַּכְשֵׁר כְּתִקְּנוּ יִקְרָאֵהוּ שְׁנֵי זַיְנִי"ן: כו (קכו) דְּבוּקוֹת. בֵּין לְמַעְלָה וּבֵין (קכז) לְמַטָּה. וְהָנֵי מִלֵּי שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּעֵת הַכְּתִיבָה, אֲבָל אִם נִדְבְּקוּ לְאַחַר גְּמַר הַכְּתִיבָה אָסוּר לְהַפְרִידָם. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אם): (קכז) לְהַפְרִידָם. וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר מְחִיקָה, כֵּינָן שֶׁמִּתְקַן בָּזֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ דְּבֵקוֹת לְאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, דְּמֻתָּר לְהַפְרִיד הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת מֵהֶם בְּכָל גְּוָנַי, וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יִגַּע הַסַּכִּין בְּאוֹתָהּ נְקֻדָּה אַחֲרוֹנָה הַמְרַבַּעַת עִם הַשִּׁם [בְּאֵר הֵיטֵב (ס"ק מא) בְּשֵׁם שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק יג). וּמַה שֶּׁכָּתַב 'בְּשָׁעַת הַדְּחַק', פָּרוּשׁ, שֶׁהָלַךְ מֵעַל הָאוֹתִיּוֹת קְצָת מַרְאֵה הַדְּיוֹ שֶׁלָּהֶן. וְאִם (קכח) שֶׁנִּמְחֲקוּ קְצָת. (קכח) בְּתַחְלַת הַכְּתִיבָה לֹא הָיָה הַדְּיוֹ שָׁחֹר, אֶלָּא דּוֹמֶה לְלֶבֶן שֶׁהֶכְהָה מַרְאִיתוֹ אוֹ לְאָדֹם, וְצָרִיךְ לְהַעֲבִיר עֲלֵיהֶם קוֹלְמוֹס, הָוֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. אֲבָל בְּהַאי דְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ לֹא מִקְרֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, (קכט) כֵּינָן שֶׁגַּם עַכְשָׁו הַכְּתָב הוּא כָּשֵׁר, וּמַה שֶּׁמּוֹסִיף עָלָיו אֵינוֹ אֶלָּא מְשַׁמְּרוֹ שֶׁלֹּא יִתְמַחֵק יוֹתֵר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁמִּקְצָת צָבַע הַדְּיוֹ קַיָּם, אֲבָל אִם קָפַץ כָּל הַדְּיוֹ מֵהַקְּלָף וְלֹא נִשְׁאַר רַק רֹשֶׁם אַדְמוּמִית (קל) מֵהַחֲלָדָה שֶׁל הַדְּיוֹ, כְּשֶׁמַּעֲבִיר קוֹלְמוֹס עֲלֵיהֶן, הָרֵי זֶה כּוֹתֵב שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן. וּלְפִיכָךְ אִם נִקְלַף מִמִּקְצָת אָרְךָ (קל) הַדְּיוֹ וְנִשְׁאַר רַק רֹשֶׁם הַחֲלָדָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וּצְרִיכִין לְהַרְאוֹתוֹ לְהַתִּינוֹק אִם יֵשׁ בַּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שִׁעוּר יְו"ר, צָרִיךְ לְכַסּוֹת לְהַחֵלֶק הַתַּחְתּוֹן שֶׁלֹּא יְצָרְפֶנּוּ הַתִּינוֹק, וְדוֹמְיָא דְּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן מ"ח. וְעַד עוֹד, דְּדַעַת הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק לט) הוּא דַּאֲפִלּוּ נִשְׁאַר מַמָּשׁוּת דְּיוֹ רַק שֶׁנִּקְלַף שַׁחֲרוּת הָעֶלְיוֹן וְנִשְׁאַר אָדֹם, הָוֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, דְּאָדֹם אֵין כָּשֵׁר לִתְפִלִּין. אֲבָל הַחֲתָם סוֹפֵר בְּחֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן רנ"ו פָּלִיג עָלָיו, וְסוֹבֵר דְּאִם הִשְׁנוּ לְאַדְמוּמִית הוּא מַחֲמַת יֶשֶׁן הֲרֵי הוּא כָּשֵׁר, שֶׁהֲרֵי הוּא נִכְתָּב בְּדְיוֹ,

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּהַמַּעְיָן שָׁם בִּדְבָרָיו יִרְאֶה דְּיוֹתֵר מִסְתָּבֵר לוֹ לְהַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן כְּתִרוּצוֹ הָרִאשׁוֹן דְּלֹא פְּלִיג אַהֲרַ"ם, וְלֹא קַאי הָרא"ש אֶלָּא דְּכָתַב בְּתַר הָכִי. וְאִם כֵּן נֶחֱזֵי אָנָן, הֲרֵי הָרא"ש כְּלַל בְּדִין זֶה אַחַר כָּךְ גַּם כֵּן הַיְדִּי"ן שֶׁאַחֲרֵי הַצַּד"י, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם, הַנַּקְדָּה שֶׁעַל הָאֶלְ"ף שֶׁהִיא כְּמִין יו"ד צָרִיךְ שֶׁתִּגַּע בּוֹ וְכֵן הַיו"ד שֶׁבְּתוֹךְ הַשִּׁי"ן וְהָעַי"ן וַאֲחוֹרֵי הַצַּד"י, וְאִם לֹא נָגְעָה בּוֹ נִשְׁתַּנְּתָה צוּרַת הָאוֹת. וּמִפְּשָׁטָא דִּלְישָׁנָא דְּהַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן וְהַבַּיִת יוֹסֵף מִשְׁמַע דְּלֹא קַאי הָרא"ש עַל כָּלָּם כְּמָה דְּסוֹבֵר שְׁאָר לָהֶם שׁוּם תַּקָּנָה אַהֲנָא דְּכָתַב הָכִי, וּמַה דְּנָקַט הַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן יוּדִי"ן שֶׁעַל הָאַלְפִּי"ן וְהַשִּׁינִי"ן לָבַד, אַטּוּ כִּי רוֹכְלָא לִיחֹשׁ וְלֵיזִיל, תַּדַּע דְּלֹא נָקַט גַּם כֵּן יוּדִי"ן שֶׁעַל הַצַּיְנִי"ן וְרִגְלֵי הַתָּוִי"ן. וְהָאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֵינֵי וּמְצָאתִי יוֹתֵר מִפֹּרָשׁ בְּתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן ר"ל שֶׁמִּסְתַּפֵּק שָׁם בְּגַט שֶׁלֹּא הָיוּ נוֹגְעִין הַיו"ד שֶׁבְּאֶלְ"ף וְשֶׁאַחֲרֵי הַצַּד"י וְהָיוּ סְמוּכוֹת בְּקֵרוּב עַד שֶׁהַתִּינוֹק קָרֵאם יָפֶה, עַיֵּן שָׁם, וּמִשְׁמַע שָׁם בְּהָדְיָא דְּכָל אִלּוּ שָׁם אוֹת עָלָיו כֵּינָן דְּנָפְלוּ הָאוֹת אֲפִלּוּ לְתִינוֹק, רַק נִפְסְלוּ בְּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, וּמִסְתַּפֵּק שָׁם לְפָסְלָם אֲפִלּוּ בְּגַט מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן לְכָתֹב הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה מִסִּינַי כָּל הָאוֹתִיּוֹת מְחֻבָּרִין גּוּף אֶחָד חוּץ מִן הֵ"א וְקו"ף, אִם כֵּן נִרְאֶה בְּרוּר לְפִי זֶה דְּלִפְי מַה דְּקַיְימָא לָן דְּלֵעִנְיַן שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן בְּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת מָתַר לְתַקֵּן בְּיוּד"י הַשִּׁי"ן וְהָעַי"ן שֶׁאֵינָם נוֹגְעִין, מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּהַתִּינוֹק קוֹרְאוֹ לְאוֹת שָׁם אוֹת עָלָיו וּמִיקְרֵי עֲדַיִן עִקַּר צוּרָתוֹ עָלָיו, אִם כֵּן הוּא הַדִּין נַמִּי בְּיוּד"י שֶׁאֲחוֹרֵי הַצַּד"י. נֶחֱזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, **דְּמִכָּל אִלּוּ שֶׁהוֹכַחְנוּ מוּכָח לְהָדְיָא דְּאִם הַהֶפְסֵק הָיָה דַּק שֶׁלֹּא הָיְתָה נִכָּר פְּרִידָתוֹ לְהָדְיָא עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהּ הַיטֵב, וְהַתִּינוֹק קוֹרְאָם יָפֶה, אֲפִלּוּ אִם אֵרַע כְּהַאי גַּוְנָא בְּצַד"י בֵּין הַיו"ד שֶׁאַחֲוֹרָיו לְהַנּוּ"ן שֶׁלּוֹ וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, מַתָּר לְתַקֵּן, דְּלֹא מִיקְרֵי זֶה אוֹת שֶׁחָלוֹק לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת [וְאָפְשָׁר דְּאֵין צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהַרְאוֹת לְהַתִּינוֹק בְּאֹפֶן זֶה, דְּבִנְדֹנֵי יִקְרָא יָפֶה,** וְדוֹמְיָא דְּחֵי"ת שֶׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּלֹא מִצְּבַב בּוֹ רְאִיַּת הַתִּינוֹק, אַךְ לְכַתְּחִלָּה בְּנִדֹנֵי נָבוֹן לְהַרְאוֹת לְהַתִּינוֹק]. וְכֵן רָאִיתִי עוֹד בְּאֵיזֶה אַחֲרוֹנִים שֶׁמְּצַדְּדִים לְהַקֵּל בְּלֹא נִפְגַּם לְהָדְיָא הִפְרַדְתָּן וְהַתִּינוֹק קוֹרֵאהוּ לְאוֹת, עַל כֵּן נִרְאֶה לִי דְּבִמְקוֹם הַדְּחַק יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל כָּל זֶה לְהַקֵּל שֶׁיִּהְיֶה מֻתָּר לְתַקֵּן, וּדְלֹא כְּהַפְרִי מְגַדִּים. וְדַע עוֹד, דְּאִם הַהֶפְסֵק דַּק מְאֹד עַד שֶׁאֵין נִרְאֶה רַק כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לְדִבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן, דְּבִנְדֹנֵי לֹא גָּרַע הֶפְסֵק מֵאִם הָיָה נָקֵב כְּזֶה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וּלְעִנְיַן נָקֵב הַלֹּא קַיְימָא לָן (ס"ג) דְּנָקֵב שֶׁהַדִּיו עוֹבֵר עָלָיו אֵינוֹ נָקֵב וַאֲפִלּוּ נִרְאֶה כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל"ב, וּבִנְדֹנֵי אֲפִלּוּ אִם אֵירַע זֶה בְּצַד"י בֵּין הַיו"ד לַנּוּ"ן וּכְהַאי גַּוְנָא גַּם כֵּן לֹא חֲשִׁיב נָקֵב, דְּאִי לְאו הָכִי אַמַּאי אָמְרוּ (בְּשֶׁבֶת ק"ח עַמּוּד א') כּוֹתְבִין תְּפִלִּין עַל גַּבֵּי עוֹר שֶׁל עוֹף טָהוֹר אַף דְּהָעוֹר חֲלוֹלִי מְחֻלְחָל מִשּׁוּם דְּהָוֵי רַק נָקֵב שֶׁהַדִּיו עוֹבֵר עָלָיו, לֵיחוּשׁ דִּילְמָא אֵיתְרַמֵּי הַנָּקֵב בְּצַד"י בֵּין הַיו"ד לְנוּ"ן וְאִי בְּשִׁי"ן בְּמָקוֹם שְׁחִלְּקוּ לְצַי"ן וְז"ן וְיֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחַק עַל יְדֵי גְּרִירַת קְצָת רֶגֶל הַנּוּ"ן, לֹא חֲשִׁיב נָקֵב כְּלָל. **וְהִרְצָה לְהַחְמִיר בְּהֶפְסֵק דַּק כָּזֶה, דִּי שֶׁיַּחְמִיר לְהַצְרִיכוֹ תִּקּוּן,**

אֲבָל חִלּוּלָה לְפָסֵל הַתְּפִלִּין מְשׁוּם זֶה:

* מַכִּירָם שֶׁאַף עַל פִּי וְכו'. הִנֵּה מִפְּשָׁטָא דִּלִישָׁנָא דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מוּכָח דְּמִירֵי **אַף בְּנִכָּר לְהָדְיָא הִפְרָדָתָן, וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּחִדּוּשָׁיו,**

דְּלֹא כְּהַפְרִי מְגַדִּים בְּאֹפֶן שֶׁאֵבְרָהָם בְּסוֹף צוּרַת הָאוֹתִיּוֹת (סוף הסימן ד"ה גם מצאתי). וּמַה שֶּׁהֵבִיא הַפְּרִי מְגַדִּים רְאָיָה לָזֶה מִמַּה שֶּׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסוֹף סִימָן ל"ו בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל מִצָּאתִי כָּתוּב וְכו', וְדַאי אִי הָוֶה מְפָרֵד לְהָדְיָא עַד שֶׁנִּרְאֶה כְּשָׁנֵי זַיְנִי"ן וְכו'. הַמַּעְיָן יִרְאֶה דְּאֵין רְאָיָה כְּלָל, דְּשָׁם הַיְינוּ טַעֲמָא כֵּינָן דְּנִרְאֶה כְּשָׁנֵי זַיְנִי"ן בָּטֵל מִפְּנֵי עִקַּר תְּמוּנָתָהּ, וְהוּא אוֹת שֶׁחָלוֹק לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ מִקְּדָם, וְלֹא אָמְרִינַן דְּהַסְּטוֹטֹרוֹת מוֹכִיחַ עָלֶיהָ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזֶה דְּעַל יְדֵי שֶׁנִּכָּר לְהָדְיָא הִפְרָדָתָהּ לֹא אָבַד עֲדַיִן מִפְּנֵי עִקַּר תְּמוּנָתָהּ כָּל זְמַן שֶׁאֵינָהּ חֲלוּקָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁהַתִּינוֹק לֹא יִכִּיר תְּמוּנָתָהּ. גַּם לְפִי מַה שֶּׁהוֹכַחְנוּ לְמַעְלָה, דְּאוֹת שֶׁחָלוֹק לִשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת מַיְרֵי דְּוַקָּא בְּנִכָּר לְהָדְיָא הִפְרָדָתָהּ, מִמֵּילָא מוּכָח דְּדִין זֶה דְּסִימָן פְּנִים מְאִירוֹת חִלּוּק לְעִנְיַן תִּקּוּן, **וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה לִסְמֹךְ עַל זֶה בְּשָׁעַת הַדְּחַק לְהַקֵּל דְּמִהַנֵּי תִּינוֹק, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּחִדּוּשָׁיו דְּהוֹרָה בֵּן לְמַעֲשֶׂה בְּשָׁעַת הַדְּחַק.** וּמַה שֶּׁכָּתַב לְבסוֹף וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא, נִרְאֶה לִי שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן הַפְּרִי מְגַדִּים שָׁם בְּפִתְיחָה בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם שָׁם וְצָרִיךְ עִיּוּן, דְּאִם לֹא כֵּן יִסְתֹּר אֶת עַצְמוֹ שֶׁכָּתַב שֶׁהוֹרָה כֵּן לְמַעֲשֶׂה. **אַךְ מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי בְּפִשִׁיטוּת, דְּאַף הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר מוֹדֶה הֵיכָא שֶׁהֶפְסֵקוֹ גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּכָּר וְנִרְאֶה לְעַיִן כָּל מְרֻחָק, דְּזֶה הָרֵי אֵנוּ רוֹאִין שֶׁאֵבַד צוּרָתוֹ לְגַמְרֵי, וְלֹא עָדִיף מִצַּד"י שֶׁכָּתְבוּ יוּ"ד נוּ"ן וְלֹא מְהַנֵּי לָזֶה תִּינוֹק. וּכְעֵין זֶה רָאִיתִי בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' סִימָן ט"ז שֶׁכָּתַב אִם בְּרִחוּק מַכִּירִים שֶׁהוּא רָוַח וְאֵינוֹ מִגִּיעַ לְגוּף הָאוֹת, לְדַעַת הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסִימָן** ל"ו (סדר א"ב הראשון אות ה) **בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת וּלְדַעַת הַב"ח** (ס"א) **בְּרִחוּק אַמָּה, בָּזֶה וַדַּאי אֵין לִסְמֹךְ עַל תִּינוֹק, אֲבָל אִם נִרְחַק לְכָל מַר דְּדַאֲתֵי לֵיהּ אֵנוּ רוֹאִין שֶׁהוּא אָלֵ"ף**

וְשִׁי"ן, רַק כְּשֶׁמְּקֻרְבִין עֵינֵינוּ רוֹאִין רָוַח, וְתִינוֹק קוֹרֵא אָלֵ"ף אוֹ שִׁי"ן שֶׁפִּיר נוֹכֵל לִסְמֹךְ עָלָיו, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

כו * **אִם אוֹתִיּוֹת שָׁל שָׁם וְכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק קכו) שֶׁכָּתַב וְהָנֵי מִילֵּי שֶׁנִּדְבְּקוּ וְכו', נוֹדָע בִּיהוּדָה בְּחֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן קס"ט, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם הַטַּעַם דְּשָׁמָא הֶלְכָה כְּתַרוּץ שֵׁנִי שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואם נפסק) דְּלֹא בְּעֵי מַקֵּף גְּוִיל רַק בְּעֵת הַכְּתִיבָה. וְנִרְאֶה לִי **פְּשׁוּט דְּאִם מִסְתַּפֵּק אִימַּת נַעֲשָׂה הַדְּבוּק, יָכוֹל לְהַפְרִידוּ** מִטַּעַם סָפֵק סְפֵקָא, דְּשָׁמָא נַעֲשָׂה בְּעֵת הַכְּתִיבָה, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר דְּנַעֲשָׂה אַחַר כָּךְ שָׁמָא הֶלְכָה כְּתַרוּץ רִאשׁוֹן שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף לְעֵיל בְּסָעִיף ט"ז דִּבְנִגִּיעָה אֵין חִלּוּק, וַאֲפִלּוּ לְהַמַּחְמִירִין בְּסָפֵק סְפֵקָא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קכה) ט"ז (סק"כ): **כו (קכו)** פְּרִי מְגַדִּים (משו"ז ס"ק יח): **כז (קכז)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לח): **(קכח)** בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה אותיות): **(קכט)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לט): **(קל)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק לט):

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah